

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 " — "
 Na štvrt' roka --- 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ' a vydavateľ':
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľ'stvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Proti kráľovrahom.

Nóta monarchie Srbsku.

Belehradský vyslanec monarchie vo štvrtok, 23. júla, nasledujúcu nótu odovzdal srbskej kráľovskej vláde:

Viedeňský vyslanec srbska 31. marca roku 1909. z nariadenia svojej vlády pred cisárskou a kráľovskou vládou osvedčil sa nasledovne:

«Srbsko uznáva, že v Bosne a Hercegovine prevedené a zakončené udalosti netýkajú sa jeho práv; následkom toho chovať sa bude dľa všetkých v súvis s XXV. článkom berlinskej smluvy veľmocí, vyniesť majúcich sa uzavretí.

Nasledujúc radu veľmocí, Srbsko od včulka zaväzuje sa ohľadom annexe k opusteniu od predošlej jasene zaujatého ohrozujúceho a protiviacieho sa stanoviska a okrem toho zaväzuje sa k zmeneniu politického smeru proti Rakúsko-Uhorsku pritomne prevádzaného, aby v budúcnosti s posledným neživalo v dobrom susedstve».

Oproti tomuto dejepis posledných rokov, zvlášte ale žalostný prípad 28. júna vydáva svedectvo o takom v Srbsku jestvujúcom podvratnom pohybe, ktorý namierený je k odtrhnutiu jednotlivých ku rakúsko-uhorskej monarchii patriacich čiastok. Tento na vidom očí srbskej vlády do života uvedený pohyb, za hranicami kráľovstva prejavuje sa teroristickými výčinmi, mnoho atentátov a vražd.

Srbská kráľovská vláda miesto toho, že by bola splnila deklaráciou 31. marca roku 1909. na seba vziaté slávnostné povinnova-

nosti, ničoho nepodujala ku utlačeníu tohoto pohybu. Nečinne trpela, roznych spolkov a organizácií hriešnu, proti monarchii namierenú činlivosť, bezuzdný hlas tlače, verejné zbožňovanie pachateľov atentátov, vojenských dôstojníkov a úradníkov súčasťňovanie sa v podvratných výčinoch, na poli verejnej výučby šíriacej sa záhubnej propagandy, nečinne trpela konečne všetky tie demonštrácie, ktoré ku nenávisti monarchie a k opovrzeniu jej ustanovizien, povzbudíť mohly srbské obyvateľstvo.

Táto hriešna tolerancia srbskej kráľovskej vlády, ešte ani vtedy neprestala, keď udalosti 28. júna smutné jej následky dokázaly pred celým svetom.

Z výpovedí hriešnych zločincov atentátu 28. júna. vysvitá, že sarajevská vražda organizovaná bola v Belehrade, že vrahovia u nich nachodivšiu sa zbraň a výbušné nástroje dostali od dôstojníkov a úradníkov, ku sväzu Narodnej Obrany patriacich a konečne, že zločincov priechod a premávku ich zbrane do Bosne organizovali a previedli náčelníci srbskej hraničnej stráže.

Tieto výsledky prevedeného vyšetrovania zcela nemožným činia cisárskej a kráľovskej vláde, aby i ďalej poostávala na tom čakajúcom stanovisku pokojnej trpezlivosti, aké cez dlhé roky dokázala ohľadom záhubného v Belehrade, jakožto v stredišti sriadovaného a ztadiaľ na územie monarchie prenášaného počínania. Ba oproti tieto výsledky nútne nakladajú jej tú povinnosť, aby koniec urobila hriešnym pohybom, pokoj monarchie stále ohrozujúcim.

K dosiahnutiu tohoto cieľa cisárska a kráľovská vláda, srbskú vládu vyzvať musí ku tomu úradnému osvedčeniu, že odsudzuje proti rakúsko-uhorskej monarchii namierenú propagandu, totižto všetky tie zámery, ktoré v poslednom výsledku cielia na odtrhnutie jednotlivých, ku monarchii patriacich území a že na seba vezme všetkými v jej moci stojácimi prostriedkami zastaviť túto teroristickú propagandu.

Tým cieľom, aby tejto povinnosti dodala slávnostnej formy, srbská kráľovská vláda, v úradnom jej liste na prvej strane čísla 26—13. júla uverejniť dá nasledujúce osvedčenie:

«Srbská kráľovská vláda odsudzuje proti Rakúsko-Uhorsku namierenú propagandu, totižto všetky tie zámery, ktoré v poslednom výsledku cielia na odtrhnutie jednotlivých ku rakúsko-uhorskej monarchii patriacich území a úprimne ľutuje smutné následky týchto hriešnych výčinov.

Kráľovská vláda ľutuje, že srbskí dôstojníci a úradníci súčasťnili sa v tejto propagande a tým porušili tie pomery dobrého susedstva, ku ktorému kráľovská vláda 31. marca roku 1909. zaviazala sa slávnostným osvedčením.

Kráľovská vláda zazlieva a odvrhuje každú myšlienku a snahu miešania sa do osudu obyvateľstva ktorejkoľvek čiastky Rakúska a Uhorska a považuje za svoju povinnosť, dôstojníkov, úradníkov a celé obyvateľstvo kráľovstva vážne upozorniť, v budúcnosti s najväčšou prísnosťou zakročiť proti všetkým, ktorí by sa súčasťnili v týchto výčinoch, a tie výčiny s napnutosťou všetkých sil snažiť sa bude vopred prekaziť, patrične potrestať.»

Toto osvedčenie, jeho veličenstva denným rozkazom súčasne na vedomie dá sa armáde a spolu uverejnené bude aj v úradnom liste armády.

Srbská kráľovská vláda okrem toho zaväzuje sa, že:

1. prekazí každé také vydanie, ktoré poburuje ku nenávisti proti monarchii a ku jej opovrženiu a ktorého všeobecný smer je namierený proti jej teritoriálnej integrite;

2. naskutku rozpustí spolok menovaný «Ná-

rodna Obrana», shabe všetky prostriedky jeho propagandy a podobne bude pokračovať proti každému takému spolku a organizácii, ktoré sa zaoberajú s propagandou proti rakúsko-uhorskej monarchii; kráľovská vláda postará sa, aby rozpustené spolky pod iným menom a v iných formách nemohly pokračovať v svojej činnosti;

3. vykorení zo srbskej verejnej výučby, a síce tak z učbárskeho sboru, jak z učebných pomôcok všetko to, čo propagandu proti Rakúsko Uhorsku rozširuje alebo je k tomu súčasť;

4. odstráni z armády a zo štátnych úradov všetkých tých dôstojníkov a úradníkov, ktorí sú účastní propagandy proti rakúsko-uhorskej monarchii; cisárska a kráľovská vláda podržuje si právo, aby mená a skutky týchto sdelila srbskej kráľovskej vláde;

5. prijme spoluúčinkovanie medzítok cisárskej a kráľovskej vlády v Srbsku, okolo odhalenia prevratných pohybov namierených proti teritoriálnej integrite monarchie;

6. zavedie súdobné vyšetrovanie proti účastníkom sprisahania dňa 28. júna, nachodiacim sa na srbskom území; v tomto stopovaní súčasťnia sa aj vrchnostenské medzítka vyslané cisárskou a kráľovskou vládou.

7. súrne dá chytiť majóra Volju Tankošiča a udajného Milana Ciganoviča, srbského štátneho zamestnanca, ktorí sú sarajevským vyšetrovaním kompromittovaní;

8. účinnými poriadkami prekazí spoluúčinkovanie srbských vrchnostenských medzítok okolo prepašovania zbraní a výbušných látok cez hranicu; prepustí a prísne potresce pohraničnú službu konajúce medzítka v Šabaci a Hošnici, ktoré páchatelom sarajevského zločinu oblahčily prekročenie hranice a týmto im boli na pomoci;

9. vysvetlenie dá cisárskej a kráľovskej vláde za neospravedlňiteľné osvedčenia jednotlivých vysokých srbských úradníkov nachodiacim sa tak v Srbsku, jak za hranicami krajiny, ktorí v osvedčeniach podaných po útoku 28. júna, napriek svojmu úradnému postaveniu, neváhali nepriateľským spôsobom osvedčiť sa o rakúsko-uhorskej monarchii;

10. bez meškania upovedomí cisársku a kráľovskú vládu o prevedení vyššie uvedených poriadkov.

Cisárska a kráľovská vláda *najpozdejšie v sobotu, dňa 25. tohto mesiaca večer do 6. hodiny čaká odpoveď srbskej kráľovskej vlády.*

*

Ku tejto nóte je pripojené jedno memorandum, ktoré uvádza výsledky sarajevského stopovania pofahujúce sa na zamestnancov spomenutých v 7. a 9. punkte.

Sarajevskou súdnou stolicou proti Gavrilovi Principovi a jeho spoločníkom pre vraždu, ktorú zpáchali 28. júna, poťažne pre spoluvinníctvo zavedené vyšetrovanie aj dosiaľ ustálilo nasledovné:

1. *Sprisahanie*, namierené na zavraždenie arciknežafa Franca Ferdinanda počas jeho pobytu v Sarajeve, *uzávrete bolo v Belehrade*, medzi Gavrilom Principom, Nedjelkom Cabrinovičom a Trifkom Grabesom, *za spoluúčinkovania majóra Volju Tankošiča.*

2. Šesť bomb, štyri browning pištole, ktoré zločinci po čas zpáchania útoku upotrebili, spolu s nábojmi ku nim patriacimi *udajný Milan Ciganovič a majór Tankošič dali v Belehrade Principovi, Cabrinovičovi a Grabesovi.*

3. Bomby sú *z kragujevackého srbského vojenského arzenálu* pochádzajúce granáty.

4. Ciganovič cieľom zabezpečenia zdraru útoku dal poučenie Principovi o zachádzaní s granátmi a v jednej hore pri topčiderskej strelnici Principa a Grabesa učil strieľať z pištole.

5. Ciganovič zorganizoval celý systém tajného lífrovania, aby Principovi, Cabrinovičovi a Grabesovi umožnil prejsť cez bosensko-hercegovinskú hranicu a prepašovať ich zbrane.

Následkom tejto organizácie zločinci a ich zbrane za spoluúčinkovania šabackých a hošnických pohraničných kapitánov, colného úradníka Rudivoja Grbiča a viac súkromných ľudí, prišli do Bosny a Hercegoviny.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreštana!»

Srbsko sa spiera.

Na výš udanú nótu, ktorá úplne sodpovedá interpellácii, akú krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany predniesol v krajinskom sneme, srbská vláda po dlhých poradách dala odpoveď až v sobotu, 25. júla, večer niekoľko minútami pred šiestou hodinou. Túto odpoveď srbský ministerpredseda Pašič osobne odovzdal rakúsko-uhorskému vyslancovi barónovi Giesslovi. Ponevác odpoveď srbskej vlády nebola uspokojujúca, rakúsko uhorský vyslanec barón Giessl hneď o 6. hodinách a 30 minútách i s celým osobníctvom vyslanectva opustil Belehrad a odcestoval do Zimuňa, zkadiaľ odpoveď srbskej vlády telegrafične sdelil rakúsko-uhorskému zahraničnému ministrovi grófovi Berchtoldovi do Ischla, zároveň aj ministerpredsedovi Rakúska a ministerpredsedovi Uhorska. Rakúsko-uhorský vyslanec s famíliou a s celým osobníctvom vyslanectva zo Zimuňa 25. júla v noci po 9. hodine cez Budapešť odcestoval do Viedne. Na jeho počtu ku odobierke do Zimuňa prišli všetci v Belehrade akkreditorovní vyslanci a diplomatickí jednatelia, medzi nimi aj rumunský diplomatický jednatel, *vyňímajúc francúzskeho vyslanca a ruského diplomatického jednatela.*

Mobilizácia v Srbsku.

Srbská vláda už prvej, ako rakúsko-uhorskému vyslancovi odovzdať dala jej neuspokojujúcu odpoveď, *v sobotu 25. júla popoludní o 3. hodine nariadila mobilizáciu celej srbskej armády. Celý dvor a posádka opustily Belehrad. Vláda svoje sídlo preložila do Kragujevácú.*

Rozhodnutie monarchie.

Rakúsko uhorského belehradského vyslanca telegrafičnú zprávu o ničomnej odpovedi srbskej vlády, v Ischli sdržujúci sa spoločný zahraničný minister gróf Berchtold, dostal v sobotu 25. júla večer o 8. hodine a sdelil ju hneď jeho veličenstvu kráľovi, kde práve vtedy na výsluchu boli: spoločný minister vojny Krobotin, dvaja generálni adjutanti a náčelník kabinetnej kancelárie. Jeho veličenstvo vypočul zprávu spoločného zahraničného ministra o odpovedi Srbska a *nariadil čiastočnú mobilizáciu.*

Nemeckého cisára synovia a ich manželky.

Do vojny.

Čiastočná mobilizácia rakúsko-uhorskej armády.

Dľa najvyššieho nariadenia jeho veličenstva kráľa mobilizované sú:

6., 3., 32., 38., 44., 52., 68., 69. a 86. spoločný peší pluk. — 24. bataillon poľných jágrov. — 7., 8., 10. a 13. spoločný husársky pluk. — 10., 11. a 12. delostrelecký pluk s poľnými mažiarmi. — 4. delostrelecký pluk s poľnými mažiarmi. — 4. vrchový delostrelecký pluk. — 4. jazdecká delostrelecká divízia s ťažkými mažiarmi. — 7. bataillon pevnostného delostrelectva. — 4. bataillon sappörörov. — 4. ba-

tailon pionírov. — 4. vozotajecká divízia. — 16. a 17. zdravotnícke oddelenie. — 1., 6., 17., 19., 29. a 30. honvédskejší pluk a 1. honvédskejší delostrelecký pluk s poľnými kanónmi.

Ku týmto plukom patriaci povinní boli, počnúc od 26. júla behom 24 hodín sa ustanoviť. *Tohoto roku odobratí, lež ešte nepridelení náhradní rezervisti a rekrúti predbežne nenarukujú.*

Povolani sú ďalej aj landšturmisti zo stolíc: Bács-Bodrog, Fejér, Baranya, Jász Nagy Kún-Szolnok. Pest Pilis Solt Kis Kún, Somogy, Tolna a na území Fiume sa sdržujúci.

Čierna Hora tiež mobilizuje.

Kráľ Nikita, ktorý sdržoval sa v jednom kúpeľnom meste v Taliansku, ako počul o zakročení monarchie proti srbským kráľovrahom, vrátil sa domov a nariadil mobilizáciu jeho armády v krpcoch.

Obežná nóta monarchie veľmociam.

Odovzdanie nóty monarchie srbskej vláde, akkreditovaní veľvyslanci v Nemecku, Anglicku, Francúzsku, Rusku, Taliansku a

Turecku 24. júla predpoladným sdelili patričným veľmociam. Ku obežnej nóte k veľmociam *pripojene je aj memorandum, ktoré obsahuje dôkazy proti Srbsku.*

Stanovisko veľmocí.

Nemecko, Taliansko, Anglicko a Turecko rozhodne schvaľujú zakročení rakúsko-uhorskej monarchie. Rusko a Francúzsko štvú udajne v záujme Srbska, opravde ale, aby mohli v mútnom ryby loviť.

Rakúsko-uhorská armáda v Belehrade.

Rakúsko-uhorská monarchia 28. júla Srbsku opovedala vojnu. Čaty monarchie 29. júla predpoludným zaujali Belehrad.

Kto môže byť voličom?

Nový volebný zákon tolko má nejasných odstavcov, že sa v nich ani učený človek nevyzná; preto sme sa odhodlali, že ten tiszovský netvor v ľudovej reči ešte raz podáme, aby sa s ním naši katolícki voličia dokonale obznámili.

Dľa vzdelanosti v štyriadvadsiatom roku veku svojho uhorský občan volebné právo obdrží, jestli s úspechom odbavil ôsmu triedu gymnázia alebo reálky; jestli skončil najvyšší ročník hospodárskych, lesných, baníckych, umeleckých, priemyslových, kupeckých škôl alebo učiteľských preparandií. Takýto občan je voličom, čo by ani haliera dane neplatil. V každom inom páde zákon len tomu dá hlasovacie právo, kto tridsiaty rok veku svojho doplnil. Dost' je, keď volakto tridsiaty rok veku doplní v tom roku, keď sa popis voličov koná.

Dľa istého stupňa ľudovej vzdelanosti, voličom je:

1. kto má vysvedčenie zo šiestej triedy elementárnej školy;
2. kto z čítania a z písania zkušku složil;
3. kto štvrtú triedu ľudovej školy zadarne odbavil a vie to dokázať so školským vysvedčením.

V tridsiatom roku veku svojho vtedy môže byť volakto voličom, jestli zakončil šiestu triedu elementárnej školy, o tom vysvedčenie ukázať môže popisujúcej komissii a aspoň 2 koruny priamej štátnej dane platí. Jestli 2 koruny dane neplatí lež vysvedčenie zo šiestej elementárky má a je tridsaťročný, voličom je, keď je v hospodárskom odbore ako zemedelník, ako predrobotník alebo dozerač od bárs akého krátkeho času zamestnaný.

Jestli šiestu triedu elementárky nedokončil, alebo o tom vysvedčenia nemá, ešte vždy môže byť voličom, keď má 30 rokov a vie čítať a písať, lenže túto vedomosť pri zkuške musí dokázať, alebo jestli vyhnúť chce zkuške, nech si zaopatrí školské vysvedčenie, že zadarne skončil štvrtú triedu elementárky.

Vôbec to radíme našim čitateľom, že komu 29 rokov minulo, lebo nech složí zkušku, alebo nech si zaopatrí potrebné školské vysvedčenie. Vystavenie týchto vysvedčení zdarma sa koná. Patričný učiteľ povinný je zdarma ich vystaviť

každému. Štempel netreba na vysvedčenie. Kto z písma a z čítania zkušku nesložil preto, bo sa neskoro hlásil u hlavného slúžneho, alebo hlásiť sa zameškal: exámen ešte vždy složiť môže a síce pred voličov popisujúcou komissiou, ktorá práve včul je v práci.

Vo svojom bydlisku teda každý sa môže hlásiť ku skúške u popisujúcej komissii.

O ten exámen zpomedzi občanov najviac sa majú zaujímať roľníci, ako to dokážeme nasledujúcim:

V štvrtom rade volebného práva, pri dokazaní, že vie písať a čítať, ten občan obdrží volebné právo, ktorý v odbore poľnohospodárstva zamestnaný je, ako predrobotník alebo dozorca, (Teda nie každý človek je voličom, ktorý vie čítať a písať.) Takýto predrobotník a dozorca voličom je, bárs porciu neplatí.

Takýto s roľníctvom zaoberajúci sa občan voličom je aj vtedy, keď má tridsať rokov, vie čítať a písať, bárs porciu neplatí, lež ako sluha alebo inakší zamestnanec od piatich rokov v službe stojí na jednom mieste.

Kto dokáže školským vysvedčením, že šiestu triedu ľudovej školy odbavil, toho popisujúca komissia prijme za voliča, jestli u toho istého gazdu alebo majstra zamestnaný je ako pomocník alebo sluha.

Volebné právo obdrží výpomocný člen rodiny.

Kto je to?

Ten, kto u svojho otca alebo u daktorého z jeho príbuzných, ktorí majú byť voličmi, stále býva a otcovi alebo príbuznému pri poľnom hospodárstve, pri remesle, alebo pri hocakom obchode pomáha. Aj takýto výpomocný člen rodiny musí mať tridsať rokov a musí mať vysvedčenie zo šiestej triedy elementárky; jestli nemá vysvedčenie zo šiestej triedy, potrebuje vysvedčenie zo štvrtej triedy alebo musí z čítania a písania zkušku složiť. Výpomocným členom rodiny je: 1. dieťa voličov, 2. dieťa manželky voliča, 3. týchto príbuzný, 4. týchto dieťa, ktoré za svoje prijali. Jestli tieto deti, alebo príbuzní sú ženského pohlavia, v tom páde týchto manželia prídu k volebnému právu.

Volebné právo ďalej dostane ten občan, ktorý bol poddôstojníkom pri vojsku alebo pri žandarmerii, jestli má 30 rokov, má zo šiestej

triedy vysvedčenie alebo exámen složil z čítania a písania, alebo dokáže s vysvedčením zo štvrtej triedy, že vie čítať a písať.

Voličom môže byť občan, jestli z čítania a písania exámen zloží alebo s vysvedčením dokáže, že odbavil štvrtú triedu ľudovej školy, bárs neni ani sluhom od päť alebo troch rokov na jednom mieste: ani poddôstojníkom, ani výpomocným členom rodiny, ani predrobotníkom, ani dozercem, lež samostatným (na svoju ruku) človekom, 30 rokov doplnil a platí najmenej dvadsať korún štátnej dane.

Volebné právo obdrži ten 30-ročný občan, ktorý má školské vysvedčenie zo šiestej elementárky a je vo voľfaktorom priemyslovom, podujateľnom, obchodnom, povoznom obchode od akéhokoľvek krátkeho času a sta akýkoľvek nádenník zamestnaný.

Ten priemyselník a kupec, ktorý so školským vysvedčením dokáže, že šiestu triedu dokončil, má 30 rokov a má tak zvaný «iparigazolvány», zapísaný bude za voliča.

Ten priemyselník alebo kupec, ktorý nevybavil síce šesť tried, lež má vysvedčenie zo štvrtej triedy elementárky alebo složil exámen z čítania a písania v nasledujúcich troch pádoch, dostane volebné právo:

1. keď aspoň s jedným pomocníkom riadne pracuje;

3. keď z jedného druhu (od domu, od remesla) aspoň 10 korún priamej štátnej dane platí;

3. keď v jednej položke nemá 10 korún dane, lež z viacerých menších položiek spolu platí 20 korún priamej štátnej dane.

Ten priemyslový, bárs jakého podniku, kupecký, povozný a premávkový zamestnanec, ktorý neni príhodne najatý nádenník, keď aj šesť tried ľudovej školy nevybavil, ale má 30 rokov, vie čítať a písať, voličom bude v nasledujúcich dvoch pádoch:

1. jestli bol učňom a od priemyslovej vrchnosti — po prepustení — dostal vysvedčenie.

2. jestli v posledných 5. rokoch keď aj bez prestania, za tri roky v tom istom odbore pracuje.

Voličom je, kto druhú triedu gymnázia, reálky alebo polgárky skončil a platí 2 koruny štátnej dane, alebo je voľakde stále zamestnaný ako robotník, dozorca alebo predrobotník.

Voličom je v týchto istých pádoch ten, kto okrem štvrtej triedy elementárky odbavil druhú triedu priemyslovej alebo kupeckej školy.

Voličom je v podobnom páde aj ten, kto odbavil štátne zorganizovaný priemyslový odborný kurs. Porcie ani v jednom z týchto pádov neni sú potrebné.

Voličom je, kto nevie ani čítať, ani písať, alebo hoc aj vie, dokázat to nemusí, lež má 30 rokov a platí aspoň 40 korún štátnej dane.

Ten volič, ktorý zapísaný je v platnom sozname voličov na rok 1913., volebné právo si podrží, bárs aj nemá 30 rokov, bárs nevie čítať a písať. Slovom každý starý volič, ktorého zapísali do menoslova na rok 1913. dla jeho strodávneho práva, aj nabudúce bude voličom, lež len vo svojej obci. Verejný úradník, aj keď ho preložia do inej obce, podrží svoje volebné právo na tom základe, že zapísaný je v menoslove na rok 1913.

Zákon viaže volebné právo ku stálemu bydlisku. Stále bydlisko má ten občan, ktorý v tej istej obci býva alebo sdržovať sa má aspoň od jedného roku. Zákon od úradníkov, kňazov, učiteľov, profesorov, občanov, ktorí odbavili universitu alebo inú vyššiu školu, nežiada túto podmienku. Pri týchto je dost, keď sa v jednej obci za hoc jaký krátky čas sdržujú.

Nový volebný zákon znovu podali sme tým cieľom, aby sa ho naši čitatelia bárs aj nazpamät naučili a o ňom svojich spoluobčanov poučili. Vieme, že nejedon z ctených čitateľov povie: «V tomto zákone ani pes sa nevyzná!» A ozaj má pravdu. Bo je schválne tak složený, veď liberáli to chcú, aby čím menej bolo opozičných voličov. Preto im robia ťažkosti už aj pri exámenoch a pri popise voličov. Bárs minister vydal nariadenie ku patričným vrchnostiam, aby oblahčily zaopatrenie volebného práva aj tým, ktorí sa v zákone nevyznajú. Mnohí páni nevšímajú si ani nariadenia ministra, bo sú tej mienky, že s tým vláde pomáhajú, keď čím viac opozičných volícov vynechajú. Proti týmto zbojstvám iné nespomôže, len prisna kontrola na popisujúcu komissiu. Potrebujeme takých statočných mužov, ktorí volebné právo slovenských katolíkov v každej obci obránia a a vyreklamujú.

Korteš.

Pre malých gazdov.

Žatva poľnej úrody, od ktorej závisí dobrobyt nielen jednotlivých roľníkov, lež aj celej našej krajiny, na mnohých miestach už je skončená, ba keď tieto riadky svetlo uvidia, na mnohých miestach aj mlatba bude zakončená. Ten malý roľník, ktorý svedomite pracoval, roľu dobre obrobil, od buriny očistil a pôde dedal novej sily, vždy má rozhodne lepšiu úrodu, ako ten, ktorý bol lenivý, svoju roľu, ako sa patrí, nepooral, lež len povrchno poškriabal a sily, to jest hnojiva jej nedal. Porekadlo hovorí: «Daj ty roli, aj roľa ti dá».

A že pozemky našich malých roľníkov ešte vždy nie tolku úrodu donášajú, ako by donášať mohli a mali, príčina toho je, že umelé hnojivo, t. j. superfosfát, ešte vždy v takej miere neupotrebojú, v jakaj by ho upotrebovať mali. V úplnej miere chvály hodný je ten malý roľník, ktorý pozemky svoje s maštálnym hnojom považá, ale k dosiahnutiu vyššej úrody nevyhnutelne potrebné je, aby na svojich pozemkoch aj superfosfát upotreboval. Neveríme, že by sa nachodil taký malý roľník, ktorý by nenahliadol, že superfosfát veľmi je potrebný k dosiahnutiu dobrej úrody. Superfosfátom podivuhodný výsledok dosiahnuť možno nado všetko pri raži a pšenici.

A ponevác v mesiaci septembri sa už seje, potrebné je, aby malí hospodári superfosfát objednali si už na začiatku augusta, bo keď si ho prv neobjednajú, môže sa prihodiť, že pre nedostatok vagónov na čas ho nedostanú a ľahko tomu môžu byť vystavení, že zaň zaplatia, ponevác si ho ale neskoro objednali, dostanú ho až po sejbe a nemôžu ho viac upotrebiť.

Pri objednaní superfosfátu ale treba pozor dávať, bo malí roľníci nikde tak ľahko oklamani byť nemôžu, jako pri superfosfáte, keď si ho od neznámych agentov a kupcov zaopatria. Títo švindleri metrický cent nielen že drahšie predávajú, lež objednávateľom posielajú aj horší superfosfát. Náš Gazdovský spolok, aby malých roľníkov ratoval pred nesvedomitými agentmi, ako dovčulka, tak aj túto jaseň vďačne zdarma objedná superfosfát pre tých, ktorí sa na náš «Gazdovský Kruh» obrátia. Len o to prosíme

malých roľníkov, aby sa doma ushovorili a potom všetci aby si na raz objednali aspoň jeden vagón, bo vtedy každý metrický cent koštuje menej asi o 50 halierov.

Ceny sú nasledujúce:

V nitrianskej, trenčianskej a prešporskej stolici, keď sa objedná celý vagón, vtedy aj s dovozom platí sa za:

1 m. c. 16% superfosfátu 7 K 25 h.

1 » » 18% « 8 « 25 «

Jestli sa menej objedná, ako jeden vagón, vtedy aj s dovozom platí sa za:

1 m. c. 16% superfosfátu 7 K 76 h.

1 « « 18% « 8 « 73 «

V tekovskej a hontianskej stolici pri objednaní celého vagóna platí sa za:

1 m. c. 16% superfosfátu 7 K 93 h.

1 « « 18% « 8 « 90 «

Kto menej objedná, ako jeden vagón, vtedy aj s dovozom platí za:

1 m. c. 16% superfosfátu 8 K 50 h.

1 « « 18% « 9 « 60 «

Kto u niže podpísaného «Gazd. Kruhu» hlásiť sa bude o superfosfát, nech zreteľne napíše: 1. Jako sa volá. 2. Kde býva. 3. Kde je jeho ostatná pošta. 4. Ktorá je jeho železničná stanica. 5. Koľko metr. centov a koľko grádového superfosfátu si žiada? 6. V akých vreciach sa mu má poslať. či v 100 a či 75 kilogramových? 50 kilové vrecia košujú 20 hal. 7. Na ktorý čas to žiada?

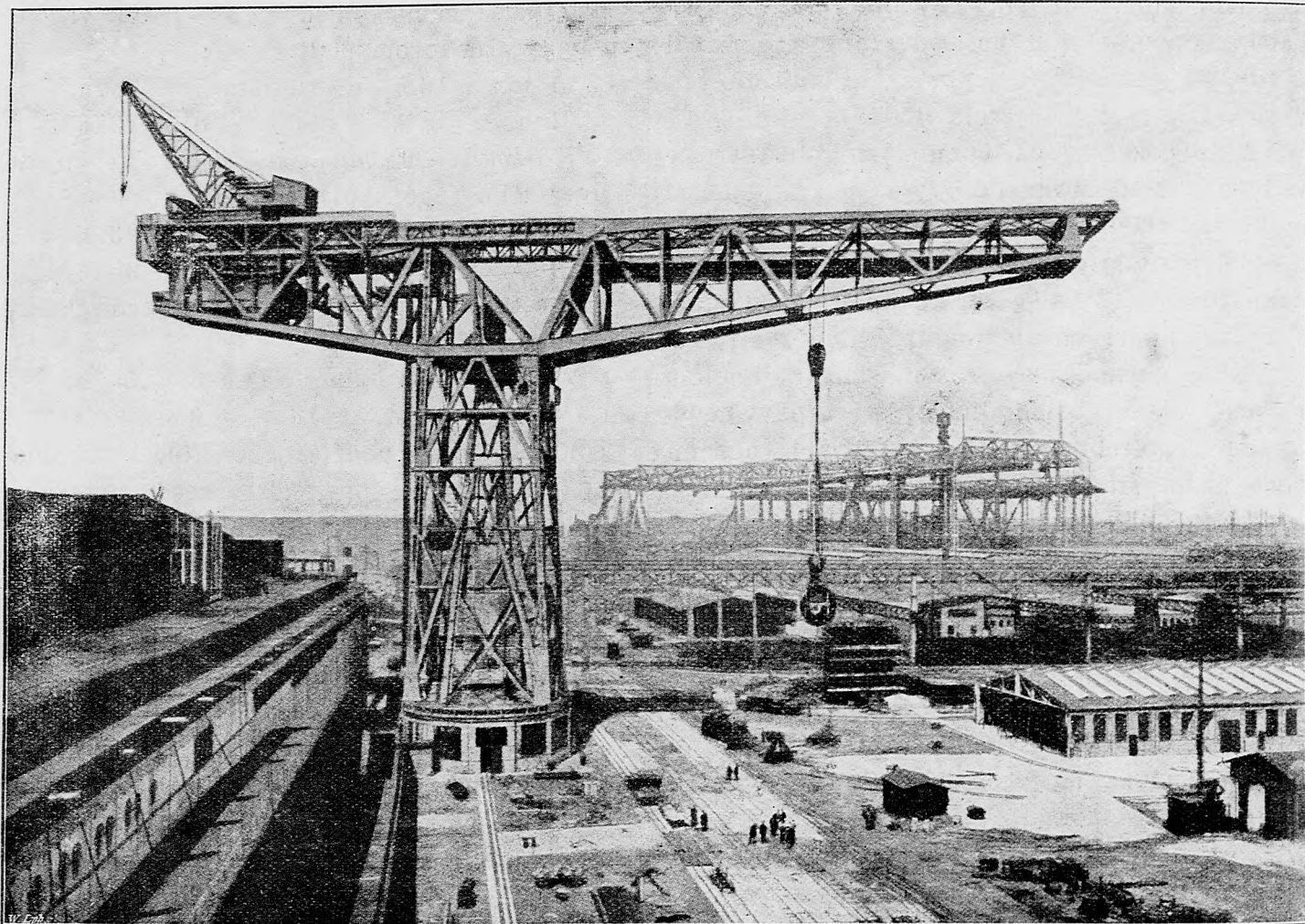
Do jedného vagóna vójde 100—105 až do 150—155 metr. centov. Peniaze platia sa pri odobierke na stanici Listy prosíme písať pod nasledujúcou adressou: «Gazdakör» Nagybélicz Nyitra m. *Predsedníctvo «Gazd. Kruhu».*

Sprostredkovanie práce.

Vláda pracovnej strany takmer s každým dňom fabrikuje nové a nové zákony, z ktorých nikto nemá žiadneho osohu, sama krajina ale má najväčšiu škodu. Všetkých týchto nových zákonov jediným cieľom je: aby Tisza s jeho pracovnou stranou na vláde udržať sa mohol. Vo všetkých vzdelených štátoch Európy vlády zvláštnu váhu kladú na prevádzanie sociálnej politiky. Sociálne otázky pred vládou pracovnej strany sú najposlednejšie.

Velmi vážnou sociálno-politickou otázkou je, aby robotník dostal prácu, keď túto hľadá, a aby zamestnávateľ dostal robotníka, keď ho potrebuje. Pri poľných robotníkoch sprostredkujú zamestnanie v najviac pádoch takzvaní robotnícki gazdovia, ktorí precestujú celé vidieky, najmú robotníkov na roboty, dajú závdavok a odoberú robotníkovi pracovnú knižku, aby bol istý. Pri priemyselných robotníkoch deje sa

toho musí niektorého robotníka z práce prepustiť, niekedy zas dostane majster takú prácu, ku ktorej zvlášte musí hľadať odborného robotníka. U nás je veľkých priemyselných podnikov pomerne málo, ba není mnoho ani takých podnikov, pri ktorých by vyše päť robotníkov bolo zamestnané, tieto posledné podniky činia 2,6 procentov všetkých priemyselných podnikov. Prevažná väčšina robotníkov musí teda hľadať

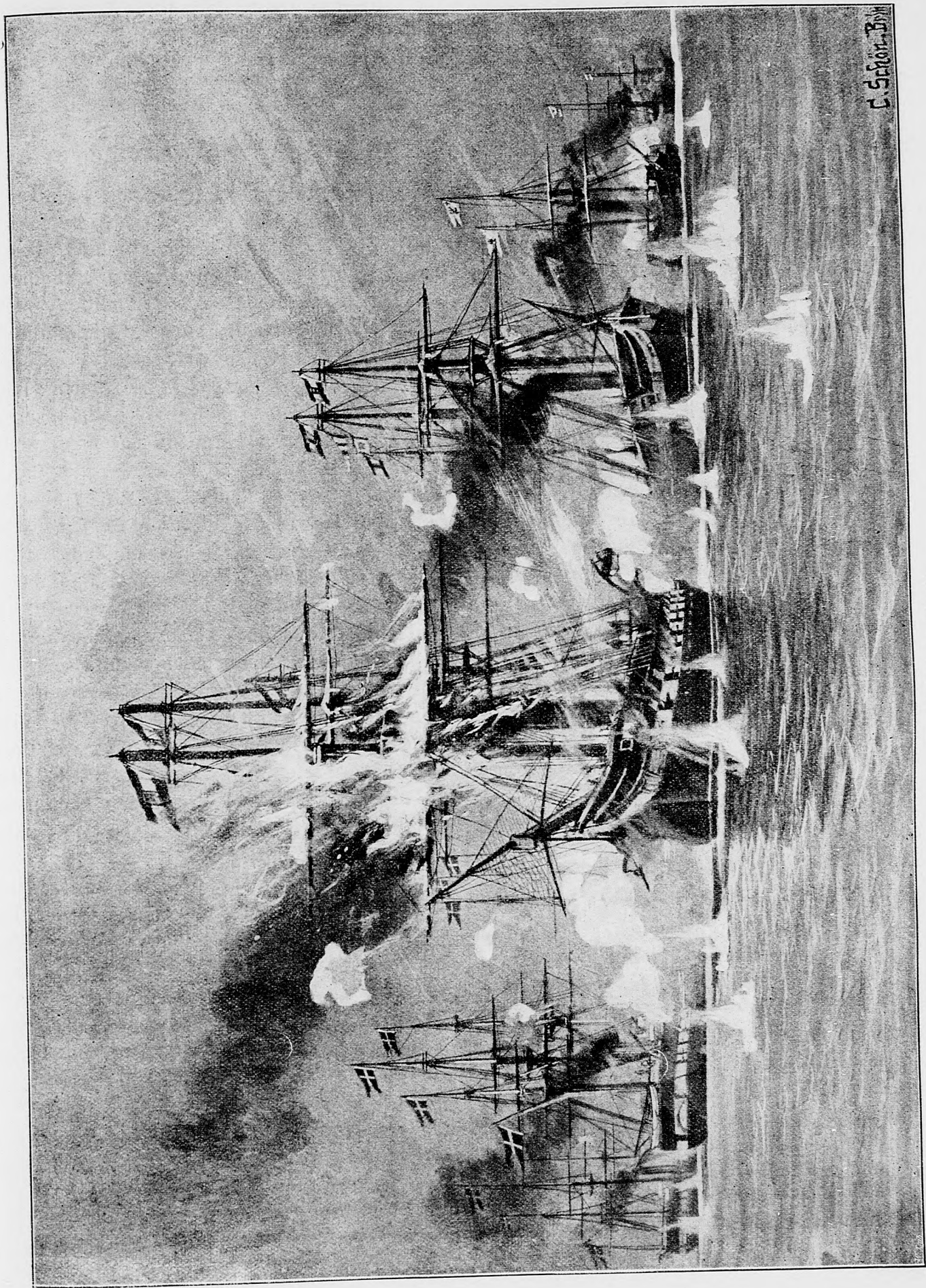
Zázrak techniky: Najväčší škrípec (elevátor) sveta v Hamburgu: vstave je sdvihnut 250 tisíc kilov. Jeho rameno je 56 metrov dlhé a 100 metrov vysoké.

sprostredkovanie práce v ústavoch, týmto cieľom postavených. Takéto ústavy jestvujú už v každom štáte, potrebu ich cítia i zamestnávateľia i robotníci.

Pri veľkopriemysle je zmena robotníkov zriedkavejšia, majiteľ dielne dobre platí odborne vzdelaných robotníkov a títo len vo výnimočných pádoch menia miesta. Pri malom priemysle je zamieňanie robotníkov častejšie, čo zväčša zapríčiňuje tá okolnosť, že malý priemyselník nemá vždy dosť objednávok, následkom

zamestnanie pri malom priemysle a toto je hlavnou príčinou, že sa robotníci tak často zamieňajú.

Už táto okolnosť dokazuje potrebu takého ústavu, ktorý prácu sprostredkuje. Ale potrebný je takýto ústav aj zo záujmov samých robotníkov. Hmotný a v mnohom ohľade aj mravný stav robotníka závisí od toho, že či má zamestnanie. U nás sa veru často stáva, že sa na stá robotníkov potuluje bez práce. Nemáme síce spoľahlivých dát pofahom na to, že kolko ro-

Horiaca lod'.

botníkov bolo bez práce, ale z výkazu pomocnej pokladnice pre priemyselníckych robotníkov vieme, že počnúc od 1. augusta r. 1912 do konca roku počet členov značne klesol, lebo robotníci bez práce nemohli poplatky platiť.

U nás deje sa sprostredkovanie priemyselníckych robotníkov pomocou ich organizácií. Roku 1912. sprostredkovaly tieto organizácie 48.156 robotníkov. Aj zamestnávateľia utvorili spolky, ktoré sa sprostredkovaním robotníkov zamestnávajú tak, že robotníkov, hladajúcich prácu, upovedomia, že kde môžu robotu najst. Kupeckí pomocníci založili tiež spolok, ktorý zamestnanie sprostredkuje. Najväčším ústavom v Budapešti je: Prácu sprostredkujúci ústav, ktorý sprostredkuje každé robotnícke zamestnanie.

Pri istých zamestnaniach, ku p. pri domácich služobkoch riešenie otázky sprostredkovania práce stretá sa s mnohými ťažkosťami preto, lebo tu rozličné záujmy postúpia do popredia. Sú ľudia, ktorí z toho žijú, že druhým prácu sprostredkujú. Bár s pri tomto sprostredkovaní dejú sa mnohé zneužívania, ba výstupky, takže už viackrát nastolená bola otázka, či bý nemalo hlavné mesto vziať do ruky sprostredkovanie práce a týmto raz na vždy koniec učiniť rozličnému kšeftovaniu.

Na vidieku máme ešte len dva ústavy pre sprostredkovanie práce priemyselníckych robotníkov, a síce v Temešvári a v Prešporke; tie ústavy vydržiavajú obchodné komory pomocou ministerstva obchodu. Podobné ústavy mali by byť postavené vo viacerých vidieckych mestách, lebo riešenie otázky sprostredkovania práce je vážnou sociálno-politickou úlohou. Len takto možno zostaviť štatistiku robotníkov bez práce a možno hľadať príčiny a prostriedky, ako by bolo možné zodpovedne sriadiť robotnícke pomery, aby nezostal bez práce ten, kto prácu hľadá, keď je v práci odborne vzdelaný.

Vláda ale a pracovná strana nestará sa osriadenie robotníckych pomercov. Povýšenie súdobných poplatkov, skrze čo nové farchy uvalia na všetky triedy obyvateľstva; reformu odanenia pálenia liehu, a skrze to židovským páleničiarom za preukázané služby darovať milióny; úradníkov verejnej správy degradovať za politických otrokov štátu, to je hlavnou starosťou pracov-

nej strany a vlády. Robotníctvo s početnými rodinami môže hladom umrieť alebo vyvandrovať. Tak vyzerá sociálna politika pracovnej strany a jej vlády.

Smutná žatva.

Minister orby nedávno bol vydal druhú zprávu o výsledku žatvy. Už aj prvá úradná zpráva, ako známo, vykázala slabú, strednú úrodu, asi 36·3 miliónov metrických centov pšenice, čo znamená o štyri milióny menej, ako lanského roku. Druhá zpráva ministra orby hovorí ešte o horších výhladoch.

Zúfalá hospodárska kríza nielen medzi priemyselnými, lež aj medzi poľnohospodárskymi robotníkmi rozmnožila počet bezzamestnancov. Mnoho je zbytočných robotníkov a táto okolnosť zapríčinila, že sotva je takých zemeľanov a väčších gazdov, ktorí by mimo zaopatrenia, hotovými peniazmi platili svojich robotníkov. Väčšina kontraktov vystavená je na platenie s obilím. Robotníci, ktorí celú zimu trpeli nedostatok, ba neraz aj hladovali, aby svojim rodinám aspoň chleba zabezpečili, prijali, ba hľadali takéto kontrakty, bo vedeli, že na každé miesto ujde sa na zbyť robotníkov.

Minister orby aj toho roku na čas žatvy zariadil permanentnú robotnícku triedu, ktorá dľa vidiekov v evidencii drží prácu hladajúcich robotníkov a na telefoničné alebo telegrafické oslovenie, hneď pošle ta zodpovedný počet robotníkov.

— Bohužiaľ, povedali v ministerstve orby, z každého vidieka sú ešte preznáčení poľnohospodárski robotníci, ktorí sa nevedeli sjeďnať. Tento úžasný počet bezzamestnancov aj ministerstvo k tomu prinútil, aby robotnícku triedu zariadil na permanentnú službu a tak oblahčil robotníkom, kam sa volakde príležitosť núka ku práci.

Za pár dní riadne sa žatva konala po krajine. Ženci pre zlý kontrakt bez vôle, ale riadne konali svoju prácu, Dľa smluvy všade, kde robotníci v úrode dostanú mzdu, každý ôsmy kríž patrí im. Poľní robotníci vopred si mohli vyrátať, kolko asi krížov dostanú. Ubohí robotníci ale najmä na dolných krajoch, vo väčšej čiastke Báčky hneď v prvých dňoch zbadali,

že ich stihlo neprijemné prekvapenie. Zkúsení ženci totiž len skoro spozorovali, že krížov o veľa menej bude, ako oni očakávali. Na mnohých miestach preto vznikly nepokoje a zklamani robotníci od zemepánov žiadali zrušenie kontraktu. A tí nenútili, ako volakedy robotníkov žandármí ku práci, lež ich prepustili, bo vedeli, že je dosť robotníkov bez práce, ktorí takto, bárs aj neskoro, akýkoľvek kontrakt s radosťou prijmu. Telegram za telegramom letel do Budapešti k ministrovi orby a hneď na to päťtisíc robotníkov cestovalo na južné kraje Uhorska, aby sdivhli skrze ich druhov odhodené kosy.

Boj opozície proti pracovnej strane.

Vo stredu 22. júla snemové zasadnutie trvalo od 10. hodiny predpoludním, v noci do 11. hodiny. Pojednávani predlohu o povýšení súdobných poplatkov. Pavel Beöthy, predseda snemovne pracovnej strany, na Tiszov rozkaz zúril proti opozícii a na jeho návrh väčšinou Tiszových pracovníkov, zo snemových zasadnutí z opozície vytvorení boli: Dezider Polónyi na 15 dní, Móric Palugyay na 30 dní a Géza Polónyi na 30 dní. Po zaklúčení pojednávania v záležitosti veľkosrbského sprisahania, sarajevskej vraždy a zakročenia monarchie proti Srbsku ministerpredsedu interpellovali: Béla Mezössy, grof Móricz Eszterházy, gróf Julius Andrássy a Štefan Rakovszky. Tisza sa svíjal pod úderami, akých sa mu dostalo od opozície. V zasadnutí 23. júla Tiszoví pracovníci na 30 dní vytvorili Vilhelma Sümegiho a konečne v zasadnutí 24. júla prijali predlohu o povýšení súdobných poplatkov. Pri pojednávani tejto na ľud nové farchy uvalujúcej predlohy, povinnosť svoju svedomite vyplnili a v tomto boji za práva ľudu mravne zvíťazili vyslanci spojenej opozície.

Oduševnenosť za vojnu.

Odkedy vyhlásená je mobilizácia, po uliciach hlavného mesta deň po deň vídať výjavy neobyčajnej oduševnenosti, do vojny povolani rezervisti sprevádzani obrovským počtom hlavnomestského obyvateľstva, takmer každý večer tiahnu ulicami a svojim oduševnením za vojnu proti kráľovrahom Srbom, výrazu dávajú hluč-

nými výkrikami. Ku týmto oduševneným tlupám minule reč povedal i arciknieža Jozef a z krajinských vyslancov kresťanskej ľudovej strany na ulici rečnili ku nim gróf Aladár Zichy, Karol Huszár a Ján Bartos. Oduševnení vojaci i s obecnstvom oslavovali opozíciu. Pracovnú stranu nikto neoslavoval, ako keby jej ani na svete nebolo.

Chytili náčelníka srbského generálneho štábu.

Náčelník srbského generálneho štábu vojvoda Radomil Putnik a jeho dcéra Radojka v sobotu 25. júla z Gleichenbergu cestoval domov do Srbska. Na budapeštianskej stanici Kelenföld večer o $\frac{3}{4}$ na desiatu, z poverenia budapeštianskeho vojenského sboru, jedon major spoločnej armády a náčelník tajnej polície s viacej detektívmi zadržali ho a nepustili ďalej. Za najväčšej zdvorilosti odvedli ho do budovy miestneho veliteľstva, kde mu vyznačili jeho rangu sodpovedný pekný byt, jeho dcéru Radajku ale ubytovali v hoteli Vadaszkürt. V ne-deľu celý deň otec a dcéra boli spolu v dôstojníckom kasíne. Medzitým, zaiste z najvyššieho nariadenia, zadržanému Pútnikovi dali na vedomie, že je slobodný a že večer môže odcestovať do Belehradu. Vtedy aj ku expresnému vlaku dali pripäť salónový vozeň, dvaja dôstojníci Pútnika a jeho dcéru vyprevadili na železničnú stanicu a chytený náčelník srbského generálneho štábu v salónovom vozni vrátil sa do Belehradu a včul môže ohlasovať, ako zachodia v Uhorsku s nepriateľskými Srbmi.

Odročenie krajinského snemu.

V utorok, 28. júla, krajinský snem vydržoval zasadnutie, v ktorom pred denným poriadkom k slovu sdivhol sa ministerpredseda Tisza a v krátkej reči odôvodnil potrebnosť odročenia snemových zasadnutí. Za ministerpredsedom v mene všetkých stránok opozície rečnil gróf Albert Apponyi, vyslovil sa za odročenie snemových zasadnutí a reč svoju zaklúčil slovami, že *prítomné búrlivé pomery s Božou pomocou zakončít sa môžu len so zachránením auktority monarchie, s upevnením krajinskej ústavy a zákonného života v Uhorsku.*

Za tým prečítaný bol najvyšší pripis, ktorým

jeho veličenstvo na neistý čas odročil zasadnutia snemovne krajinských vyslancov a veľmožov.

Po prečítaní kráľovského prípisu predseda snemovne zasadnutie zaključil s blahoželaním, aby Všemohúci ku blahu Uhorska stáleho zdravia a dlhého života udelil jeho veličenstvu kráľovi. Krajinskí vyslanci opustili snemoveň za hlučného éljenovania.

B E S E D N I C A .

Duch s fajkou.

(Dokončenie.)

Ráno professor Eder rozpovedal udalosť kurátorovi kollegiuma, radcovi Erathovi, v dome ktorého bývala sestra zosnulého Dorienu. Kurátor ústavu sa osvedčil, že sa bude prezvedávať o prípadných dlžobách nebožtíka a jastli vysvitne, že takéto dlžoby skutočne ostaly po ňom, že ich naskstku zaplatí.

Vec teraz už stala sa predmetom živého rozhovoru medzi professormi, ktorí všetko starostlivo tajili pred svojimi žiakmi.

Teraz professor Seidler, ktorý bol priateľom zosnulému, podujal sa na to, že s professorom Ederom v noci budú stáť na stráži. Seidler bol zvláštna osobnosť, lebo bol vychovávateľom sasko weimarských veľkokniežat Karola Augusta a Ferdinanda.

Ráno o 5. hodine Eder odrazu videl, že nevolaný hosť teraz už nie tak, ako predošle pri skrini, ale že stojí pri stene, ktorá bola vymazaná na bielo. Duch za chvíľku stál nepohnute, potom sa začal prechodiť hore-dolu po izbe, jestli totižto prechádzkou možno menovať to, keď sa mu nohy nehýbaly a ani kroky mu nebolo možno počuť. Teraz sa blížil k posteli a Eder zvolal:

— Pozriže, pozri!

Seidler, ktorý tiež nespál, merave hľadel v tú stranu, ale bárs videl čosi kieleho ako para, nič nevedel celkom jasne rozoznať. Konečne Eder zvolal:

— Už zmizol!

Dvaja professori ďalej sa shovárali o veci a Eder sa spýtal Seidlera, že či mu je náklonný byť svedkom, ale Seidler na to nepristal. On nevidel dosť ku tomu, aby mohol svedčiť, že sa duch skutočne zjavil.

Eder viac nepovedal ani slova, ale si znova ľahol a Seidler tiež umlkol v tom domnení, že si jeho priateľ chce pospať. A skutočne aj zadriemal, ale takmer v tom okamžení znova sa strhol, vstal z postele a začal máchať rukami okolo seba, kričiac:

— Prac sa! Už si sa ma dosť natrápil! Ak máš nejakú žiadosť, povedz ju chytrou a daj mi pokoj!

Keď sa Eder trochu uspokojil, Seidler sa ho spýtal, že čo sa mu stalo? Professor matematiky odpovedal, že zase videl mátohu, ako sa mu blížila k posteli, na-

chýlila sa naňho, dlávla ho tak, že cítil celú jej váhu. Počnúc od tej strašnej noci v izbe profesora Edera vždy bol volakto. Báľ sa spať samotný. Mimo toho ustavične páľil sviece, čo predtým nerobieval nikdy.

Takýto poriadok mal ten výsledok, že potom mátohu viac nevidel; ale každé ráno v tej hodine, v ktorej sa mu predtým mátoha zjavovala, po celom tele cítil akýsi zvláštny pocit, asi taký, ako keby mu metličku prefahovali po tele, čo bolo spojené viac so štekľivým, ako boľastným pocitom. Občas sa mu tak zdalo, že počuje prašťanie a škripanie dvier na skrini, ale tieto zjavy stávaly sa čo diaľ, tým zredkavejšími a konečne natoľko prestaly, že professor cez noc už mohol ostať samotný a myslel si, že sa navždy oslobodil od svojho nevolaného a nepríjemného hosťa.

A skutočne dve noci minuly bez každého incidentu, ale v tretiu v obvyklú hodinu mátoha ho zase zobudila.

Nebola celkom tak jasne viditeľná, ako inokedy a v ruke držala akýsi obraz s dierou na prostriedku, cez ktorú si viackrát prepchala ruku. Eder smelo oslovil mátohu a riekol jej, že nerozumie, čo chce.

Teraz za niekoľko nocí zase nespali niekoľkí professoria Carolinum, ostali hore s Ederom v jeho izbe a mátoha sa zase zjavila so dva-tri razy, ale ju viac už nebolo možno tak jasno vidieť, ako predtým.

Konečne po dlhších pojednávaniach na základe vyznani Dorienuvej sestry vysvitlo, že Dorienu krátko pred svojou smrťou od jedného optikera dostal na prábu viac platieň do laterny magiky a tieto platne neboly zaplatené, ani neboly zpät poslané optikerovi. Platne pohľadali a poslali ich obchodníkovi, načo potom pokoj profesora Edera viac nikdy nič nemýľilo.

Eder rozpovedal svoj prípad každému a braunschweigskí učenci potom veľa rokovali o prípade, preberali ho na všetky strany. Hovorilo sa o ňom aj pri dvore a veľkoknieža osobne sa spýtoval o ňom Edera. Chýľ o tejto veci vtedy narobil toľko hluku, že vyznanie Edera úradne vzali do zápisnice. Kommentar ku nej napísali universitní professori v Göttingách Gebauer a Segner. Professor v Jéne Henings však o prípade vypracoval pojednanie, ktoré dal vytlačiť.

Boli takí, ktorí celú vec pripisovali študentskému kúsku, ale našli sa viacerí, ktorí verili v nadprirodzenosť prípadu a to tým viac, lebo professor Eder bol človek takého pevného charakteru a ustáleného smýšľania, že jeho tvrdenie v každých okolnostiach bolo hodnoverné.

★

A ono — jako to potom po rokoch vysvitlo — v celej veci nebolo žiadneho strigoňstva.

Kúsok vymyslel optiker, ktorý neborákovi profesorovi Dorienuvi predal laternu magiku, jaké v tie časy boli vynašli. Optiker na smrteľnej posteli priznal sa svojmu hlúpemu žartu a odôvodňoval ho tým, že mal veľkú radosť v tom, keď niekoho mohol nastrašiť.

Do veci zasvätil pedella Carolinum, ktorý mu bol ďalší príbuzný. Z jednej Dorienuvej podobizne životnej

veľkosti dal si zhotoviť platne do laterny magiky a tieto potom pomocou pedella šikovne odrážal najprv na stenu chodby kollegiumu a pozdejšie na stenu izby profesora Edera. Žart v jednu noc stupňoval s tým, že na jednej platni do úst zosnulého nakreslil dymiacu sa fajku.

Zaslúžilý selma-optiker, ktorého ináč volali Jozefom Hauswaterom. mal veľkú zábavu v tom, že jakí sú naľakaní professori Carolinum, ale ešte väčšími sa smial svet na tých, za viac rokov trvajúcich dišputách učencov, ktoré sa viedly o jestvovaní a mátaní duchov a o ktorých pro a kontra napísali celé bachanty papiera.

Tieto bachanty po optikerovom vysvetlení dostaly sa do archíva braunschweigského museuma, kde sú uložené pod nápisom: «Duch s fajkou».

CHYRNÍK.

Jeho veličenstvo kráľ po čas jeho letovania každodenne neustále vybavuje štátne záležitosti, ráno už od ôsmej hodiny dáva výsluchy a minule svoje okružie prekvapil tým chýrom, že opustí Ischl a v páde vypuknutia vojny odhodlaný je ísť do hlavného vojenského tábora.

Nový praepošt. Ludvik Konrády, košický kanonik, a mestský farár, vymenovaný je za titulárneho praepošta thenöiského. Z príležitosti tohoto vyznačenia košickí veriaci veľkolepe oslavovali svojho obľúbeného farára.

XXV. eucharistický svetový kongress na milostnom mieste Lourdes, za veľkých slávností, za prítomnosti pápežského legáta, premnohých biskupov a početných veriacich zo všetkých krajov sveta, vydržiavaný bol od 22. do 26. júla. Ku tomuto kongressu aj z Uhorska už 18. júla putovali mnohí horliví katolíci, ku ktorým v zastupiteľstve jeho Eminencie, kardinála knieža-primasa pripojil sa arcibiskupský tajomník dr *Anton Lepold.*

Chýry zo Spiša. Levočský r. kat. direktor-učiteľ Viktor Greschik a r. kat. učiteľka Terezia Giegl idú na odpočinok. Direktorom-učiteľom stane sa Mikuláš Fedor a učiteľkou Maria Szedélyi, ktorá doteraz účinkovala ako zajtupiteľka. — V Novej Vsi minulého roku narodilo sa 350 detí, zomrelo 223 ľudí, sobášov bolo 93. Mesto malo príjmov jeden million 736.414 kor., výdavkov 1.730.984 kor., zvyšok učinil teda 5430 kor. Na území mesta bolo v obehú 19 dielní. Obchodníkov bolo 84, obchodníckych pomocníkov 39, obchodníckych učňov 29. — Do Smokoviec do 14. júla došlo 2345 kúpeľných hostí. V Nových Smokovciach do minulého týždňa bolo 1378 hostí, v Tátraszélplaku 1282, v Barlangligete 486, v Iglófürede 331, vo Feketehegyfürdő 249, v Lubovenských kúpeľoch 168, vo Vyšných Ružbachoch s dennými hostami dovedna 338 a spišsko-belanská jaskyňa mala 177 návštevníkov. Pri Štrbskom stave do minulého týždňa bolo 726 hostí. — V Ruskinovciach povodeň a v Toporci kamenec zapríčinily značnú škodu. Na se-

vznej strane Vysokých Tatier, menovite v dolinách Poduplasky a Bialka 8. júla pretrhly sa oblaky. — V Richvalde 22. júla popoludní teplomer na slnku ukázal 37 stupňov tepla dľa Celsiusa.

Hrozný cyklon, víchor zúril vo štvrtok, 23. júla, popoludní o 3. hodine nad hlavným mestom a po mnohých stranách krajiny. Dľa vedeckého ustálenia vzkrsl nad Severným morom a v šírke niekoľko sto metrov od Severného mora tiahol až po Balkán. Vražedejný víchor v Budapešti vyžiadal si v obeť 7 ľudských životov a vyše 50 ľudí bolo fažšie-lahšie ranené. Víchor bol tak silný, že v zahradách hlavného mešta povyvaloval i storočné stromy a porúchal aj strechu kráľovského palácu v Budíne, vežu korunovačného chrámu a strechu Baziliky sv. Štefana.

Po sarajevskom útoku. Karlovická polícia na požiadanie sarajevskej polície zatkla zvornickú (Bosna) učiteľku Zorku Protič, proti ktorej vyskytlo sa podozrenie, že vopred vedela o chystajúcom sa útoku. sarajevskej polícii totiž viacerí svedkovia svedčili, že učiteľku 30. mája videli v Tuzle prechádzať sa s Grabesom. Zatknutú učiteľku odviezli do Sarajeva.

MOJÍM MILÁČKOM je Feller-ov

„ELSA-FLUID“

«Žiadon zázrak! Kedykoľvek som si prechladnutím alebo prievanom nejaký neĎuh priľahol, keď ma hlava a zuby aj hrozne bolely keď, ma náteha, trhanie v údoch až na nevydržanie sužovali, Feller-ov «Elsa-fluid», môj miláček, ešte vždy utíšil boľasti. Aj v dňoch zdravia viem si oceňovať jeho nervy oživujúci, občerstvujúci účinok. Každodenné umývanie sa s ním okrášľuje kožu, posilňuje zrak a pripravuje výborný pôžitok!»

Takto a podobne osvedčujú sa všetci, ktorí na lekárske odporúčanie Feller-ov Elsa-fluid aj pri lámke, reume, pri zastaralých neĎuhoch, pichaní v boku, bolení chrbta a križov atď. pravidelne upotrebuávajú. Feller-ov Elsa-fluid aj proti kašľu, zachrípnutiu, boleniu pŕs a hrdla, zimničnému stavu s výsledkom sa užíva.

Tento obrázok, malý a preĎsa mnohomluvný bez jarmočnej reklamy, len ku chráneniu sa čitateľa pred bezcennými napodobeniami flašu s ochrannou známkou ukazujúci postačuje, lebo presvedčuje, že Elsa-fluid zadrží, čo sľubuje. Pri tom je lacný. 12 fliaš všade franko 5 korún.

Zapečenie, nechuf k jedlu, ochromenie, záha, zdutie, hámorrhoidy a tlak v žalúdku sú nemociami, ktoré sa nesmú zanedbať. 6 škatuliek Feller-ových rebarbarových «Elsa-piluliek» stojí len 4 koruny franko. Domáci lekár vďačne povie, prečo a ako treba užívať. Obidva výrobky. Ale musia byť pravé! Takéto zhotovuje lekárnik E. V. Feller, Štubica, Kostolná-ulica č. 18. (Záhrebská stolica.)

Nové mosty v Turci. V stolici turčianskej nad riekou Turcom zamýšľajú postaviť dva nové betonové mosty, a síce na miesto starých rozheganých mostov na Vrútkach a pri Moškovi. Okrem týchto dvoch väčších mostov stolica dá postaviť i viac menších mostov.

Zadlávily ho voly. V chotári obce Turócszentpéter pokojne oral ktorýsi deň paholok Pavel Chabada. Voly v pluhu sa čohosi tak zľakly, že sa daly do behu, tak nešťastne sotiac Chabada na zem, že sa dostal pod voly, ktoré ho zadlávily. Ťažko raneného paholka odviezli do turč.-sv.-martinskej nemocnice.

Svojim trom dieťkam odrezala hlavy a zarezala sa. Z Dolného Kubína sdeľujú, že v pohraničnej obci Suchahora manželka Ignáca Šprláka, dcéra tamojšieho rychtára Mateja Koraba britvou odrezala hlavy svojim trom dieťkam: 10-mesačnej Anne, 5-ročnému Ignácovi a 6-ročnej Marke. Odrezané hlavy zanesla do komory a hodila ich do šafla vodou naplneného. Potom chcela zarezať seba, ale sa jej britva zlomila v hrdle, načo vzala druhú britvu a s tou sa zarezala. Jedon chlapec, 7-ročný Janko zostal pri živote, lebo sa schoval pod posteľ. Nešťastná matka vraj preto zpáchala svoj strašný skutok, lebo z Ameriky za 8 rokov posielala peniaze svojim rodičom, aby nepohnutelnosti, ktoré by časom mala sdediť po nich, už teraz dali prepísať na jej meno. Lenže jej otec Matej Koráb zdráhal sa to urobiť, toto si jeho dcéra zle vysvetľovala a v zlosti zpáchala svoj strašný skutok.

Oheň. Na vrútkach 23. júla predpoludním v stolárskej dielni Ludvika Belleho z dosiaľ neznámej príčiny vypukol oheň a o pár minút dielňa a sklad stály v plameňoch. Obecním a železničným hasičom podarilo sa oheň lokalizovať, takže zhorela len stolárska dielňa.

Ustav pre mladých študentov. Ti, ktorí majú úmysel vstúpiť do rehole školských bratov učiteľov, nech sa hlásia u direktcii do 20-ho augusta. Hlásia sa môžu tí, ktorí sú úplne 12—14-roční, ktorí sú poriadného držania a usilovní a ktorí vybavili 4 alebo 6 triedu normalských škôl. Do času vycvičenia mesačne platí sa 30 korún, rodičia starajú sa tiež aj o šaty a školské knihy. Mladíci vybavujú v klástore 4 triedy polgárky, pod ktorým časom sa i prichystajú poznať a vykonávať povinnosti tohoto ústavu. Prospekt pošle direktcia: Ker. Iskolatestvérek Nyitrabajna, Nagytapolcsány mellett.

Pevná vôľa nás privádza k cieľu. Však len zdraví ľudia majú pevnú vôľu, tedy nie tí, ktorí sú nespavosťou, nervosnosťou, lámkou a inými neduhmi oslabení. Radíme našim čitateľom tieto neduhy odstrániť a odporúčame k tomuto cieľu Fellerov svetochýrny Elsafluid. Tento utišuje a mierni bolesti, osvežuje, pomáha predísť kašlu, zachrípnutiu, influence a boleniu hrdla, ďalej poskytuje dobrý spánok, soslňuje nervy, svaly a žlázy a je opravdivou podporou zdravia a sily. Má sa ale len pravý Fellerov Elsafluid kupovať a majú sa odmietať napodobeniny, ktoré z nepoctivých pohnutí prichodia do obehu, tak aj rozličné pálenky, tekutiny atď., jaké kramári a kupci predávajú, lebo sa nikdy nevie, za jaké sa majú považovať. Objednajte Fellerov Elsafluid len direktne u lekárnik E. V. Feller v Stubici Kostolná-ul. č. 18. (Záhrebská stolica) 12 malých alebo 6 dvojitéch alebo 2 špeciálne sklenice za K 5.— franko.

Koľko lesov zhorelo posledne v Rusku. Z Petrohradu oznamujú, že dľa najnovšieho výkazu krajinskej lesnej správy v Rusku za posledných pár týždňov zhorelo 69.000 hektárov lesov.

Veľké nešťastie

a neočakávanú smrť prepočetných malých dieť zapríčínajú veľké letné horúčosti, keď zhubí sa kravské mlieko a nemlúvňatkam nemožno dávať zaživného pokrmu. Každá pečlivá matka preto nech pri jej miláčkovi podujme pokus s Nestlého múkou pre dieť od dávna vyprobovanou, ktorú nemlúvňatka radi užívajú a ktorá pri tom veľmi laeno je k zadováženiu. Dávku na prábu zdarma posielala obchod Henrika Nestlé, Viedeň, I., Biberstrasse 26 D.

Od Prešporoka.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Vysokoctený pán Redaktor! Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom milom Kresťane

Od veľkého rozhorčenia ani neviem, kde mám začať, aby som opísal a cteným čitateľom na vedomie dal, ako zvláste s malými hospodármi tie chýrne komissie zachodily pri popisovaní voličov. Po obciach daly vyhubnovať, že vtedy a vtedy začnú voličov popisovať, aby si každý zaopatril potrebné vysvedčenia a dostavil sa ku popisu. Mnohí si po kolená zodrali nohy, kým len horko-fažko dostali tie vysvedčenia. Nejednen ale bárs aj vedel dokázať, že má 24 alebo 30 rokov, platí dane od dvoch do dvadsať korún a vyše, bo u nás aj malí hospodári veľké dane platia, vie čítať a písať, predsa bol odmrštený a to pri všelijakých zádrapkách. Zcela bolo vidno, že mnohých len preto nezapisali medzi voličov, bo o nich vedeli, že sú osvedčení ľudáci. Miesto malých samostatných hospodárov ale medzi voličov zapisali bérešov, starých paholkov, hájnikov a kravských pastierov. To všetko vraj museli tak robiť dľa toho chýrneho, nového volebného zákona. Či to neni haňba pre mnohého hospodára, že on nemá volebného práva, jeho paholok alebo kraviar ale s tým sa môže vystatovať, že je voličom?

Nuž pekne bude vyzeráť tá chasa takých nových voličov a už popredku môžeme povedať, že akí sú títo veličia, priam takí bude aj ten, ktorého vyvolia si za ablegáta. Tie hrozné nespravodlivosti ale, aké zpáchali s nami pri popisovaní voličov, tým viacej nás povzbudia, aby sme verní ostali našemu presvedčeniu a s telom i s dušou oddaní boli kresťanskej ľudovej strane. Terazšie hrozné pomery totiž k lepšiemu zmeniť môže jedine kresťanská ľudová strana.

Ukrivdený volič.

Každý najmenej jedného členu zadováž Katolíckej Ľudovej Jednote!

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 25. júla

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tisská, nová	kor.	26.85—27.75
» stolnobelohradská,	«	26.25—27.45
» peštianska,	«	26.75—27.80
Pšenica banátska	«	26.45—27.70
Raž prvotriedna	«	19.40—19.85
« druhotriedna	«	19.10—19.30
Jačmeň prvotriedny	«	15.45—16.00
Ovos prvotriedny	»	16.10—16.90
« druhotriedny	«	15.70—16.00
Kukurica	«	13.60—13.80
Otruby drobné	«	10.70—11.10
« hrubé	«	11.10—11.40
Datelinové semä červená datelina	«	185.00—200.00
« lucerna	«	120.00—170.00

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	21.60	21.30	20.90	20.40	19.90	19.40	19.00
	č.	7	7 ¹ / ₂	8			
K.	18.50	17.20	7.40				

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Šracha lúpaný	kor.	42.00—51.00
Šracha nelúpaný, čistý	«	31.00—36.00
Rasca (kmín)	«	78.00—81.00
Fazula strakavá	«	20.00—20.50
Fazula veľká biela	«	19.50—20.50
Šošovica čistá	«	30.00—76.00
Zemiaky (hornouhorské) ruzové	«	4.70—4.90
« žlté	«	5.70—5.900
Zemiaky (hornouhorské) biele	«	4.20—4.30

Za 100 kilogrammov.

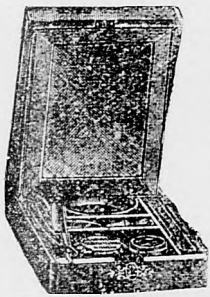
Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska	kor.	131.00	132.00
Slanina mestská 4-kusová	«	108.00	109.00
« 3-kusová	«	122.00	123.00

Koloniálny tovar:

Petrolej fiumánsky, kríšťalový	kor.	41.00—46.00
« White-Star (***)	«	36.00—40.00
Cukor v klobúkoch	«	82.00—82.50
« kockový	«	84.00—84.50
Spiritus denaturalisovaný, ku priemysel'nému účelom jeden barill	«	56.00—57.00

Mnoho času a peňazí usporí!

každý kto sa sám holi, ku čomu najlepšie hodí sa moje úplne vstrojené

náčinie k holeniu

v jemne politirovanej drevenej skrinke k zatvoreniu, s malým zrkadlom k postaveniu, s britvou prvej triedy, s remeňom k naostreniu, s mydlom penzlikom a tanierkom K 5. To iste náčinie v lepšej jakosti, z jemnejšieho döröbu K 6.— K objednávaniu u vyvoznej osady

HANNS KONRÁDA Budapešt, 41—280., Rákóczi-ut 24. N. K.
Hlavný cenník s 5000 vyobrazeniami. 5

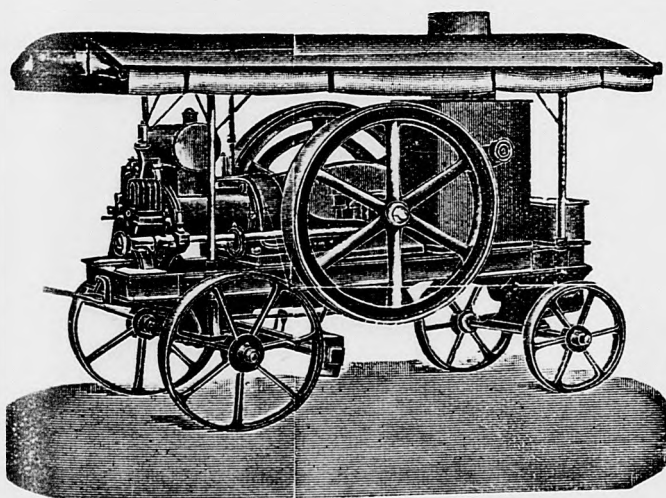
Oznamy prijíma
administrácia

„Kreštan“
BUDAPEŠT
Szentkirályi-utca 28.

S vyznačením päťkostolskej, kaločskej a miškoleskej výstavy.
Ružence zhotovujúci domový priemysel Kalocsa
Trvanlivé a krásne sväté ružence v neobyčajne bohatom výbere. Škapulia nahrádzajúce zlaté, strieborné a aluminiové medailony; obrázky križky atď. atď. Lourdeská voda v pôvodných fľaškách. Počas sv. misii milostné predmety aj ku priekupe dávajú za prajných podmienok. — Cenník zdarma. — Adresa: **FRANC TANTOS, KALOCSA.** Čistý dôchodok obracia sa ku cieľom cirkevným.

Internát pre študentov.

Mnohí rodičia hľadajú také školy, v ktorých by jejich deti kresťanské vynaucovanie a poriadné vychovávanie obsiahly. Takýmto podobným školám najlepšie zodpovedá kláštor školských bratov v Nyitrabajne, s ktorým je spojená elementárna škola so 6 triedami a polgárka so 4 triedami. Prošpekt pošle direkcija: Iskolatestvérék intézete, Nyitrabajna, Nagytapolcsány mellett.

Stroje pre hospodárstvo

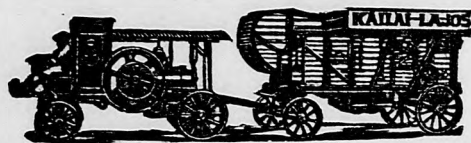
parné, benzínové, motory, pluhy, sejačky, mláťačky, fukáry atď. dodá vam najlepšie a najdokonalejšie za miernu cenu, našská

kresťanská firma:

F. Haša

továreň strojov hospodárskych k. sp.

Trnava (Nagyszombat)

Známo je vôbec

že len

Ludvika Kállai-ho

motorfabrika

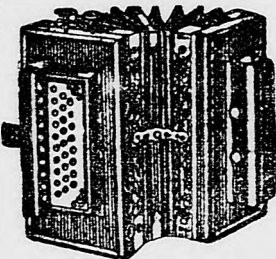
Budapest, VI., Gyár-utca 28.

prí úplnej záruke líruje najchýrnejšie motor-mlátiace stroje. Po celej krajine pochvalne známych najlepších a najjednoduchších, pôvodných Ludvika Kállai motorov prosíme žiadať obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zameniť s druhými firmami pod menom Kállai.

Cistého zvučného hlas **harmoniku**

odosielam každému mojemu kupcovi, číslo 51. 23 1/2 x 14 centim. veľkosti, s dvojou registratúrou s 8 klapkami, so zátvorom nad klapkami, cena 7-50 korún, s 10 klapkami 30 1/2 x 15 centim. veľkosti cena 9- korún. Harmoniky začínú od 3- kor. K objednávaniu s poštovou dobierkou v budapeštianskej vývozný osade hudebných strojov

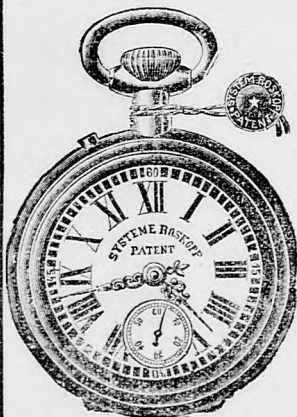
Hanns Konrád

Budapest, 41/280, Rákóczi-ut 24. N. K.
Cenník hudobných strojov s 5000 vyobrazeniami zdarma

Na predaj.

V obci Viszocsány, v bánovskom okrese slúžnovskom ležiaci môj majetok, pozostávajúci z 380 uhorských jochov úrodnej zeme, asi z 30 uh. jochov lúk a pasienkov, zo 100 uh. jochov hory predávam zo slobodnej ruky, v celosti alebo v čiastočných podieloch viacerým rodinám. Majetok možno prevziať po schránení tohoročnej úrody. Ďalšie vysvetlenie podáva majiteľ. Sprostredkovatelia sa odmieňajú. **Dr. Aladár Petrikovits, Nagytapolcsány.**

Zázrak švajciarskeho priemyslu

1/2 cm. tenké vačkové hodinky číslo 4003 s opravdovým, na kameňoch chodiacim strojom v niklovom zátvore s ručičkou minuty ukazujúcou K 3.90, k dostaniu jedine v mojom obhode. K objednávaniu s poštovou dobierkou v prvej dielni švajciarských hodín v budapeštianskej osade

Hanns Konrád

Budapest, 41-280., Rákóczi-ut 24. N. K.
Hlavný cenník s 5000 vyobrazeniami zdarma.

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 30, 38, 42 K. — **Metove posteje.** A červeného cínovatu 1 dobre naplnená perina alebo 1 spodná perina 180 cm. dlhá 118 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 8.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho šotovujeme vo veľkosti dla vole. Trojdielovú srtennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsej, Lobes 134. pri Pilsen (Čechy).**

Umelecký ústav kostolného zariadenia.

Vlastné dōroby! **Karol Prinner**, majiteľ knieža-primaciálnych dvor. zasielajúcich obvodov: Brix a Anders, Zambach a Müller Budapest IV., Váci-u. 61. Viedeň IX., Maximilianplatz 3. Umelecký ústav kostolného zariadenia: Omšové rúcha, pluviale, baldachýny, úplné ornáty, kostolná bielizeň, alby, kamže, atď. Strieborný tovar kostolného náradia v jednoduchom a v najskvostnejšom vyhotovení, svietniky, kalichy, ciboria, pastoraľe, kríže, kadidlá. Kostolné a spoločkové zástavy, čipky a vyšívania umeleckého vystrojenia.

Najlepší český prameň k objednávaniu.

Lačné perie na postel

1 kg. sivé dobré drápané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K; biele ľajnové 10 K; najfajnejšie paperie z prs 12 K, pri obľadnaní 5 kg. franko.

Hotové posteje

z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkým perím 16 K; polpapie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 8 K, 8 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 18 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vrážkovaného grádu 180 cm. dlhé, 118 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s poštovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedné návrat peňazi obšírný cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Sklad: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 21.

Svietiaci kríž!

Keď pred 600 rokami rímsky cisár Konštantín Veľký v rozhodnej veľkej bitke porazil pohanstvo a následkom toho po 300 ročnom mučedelníctve a utlačení zvíťazilo kresťanstvo, pred rozhodnou bitkou zjavil sa mu na oblohe skvelý kríž s nápisom: „**V tomto znaku zvíťaziš.**“ Nový vynález možným činí, že v bydle každého veriaceho kresťana svietiť môže kríž a na ňom skveľ sa sväté telo Spasiteľa. Sväté telo Spasiteľa vyhotovené z metalu a vo dne je kosťovej farvy, kríž je obťahaný čiernym lesklým lakkom. Cena so zaobalením a s truhlicou, 34 centm. vysokého kríža 4-50 K; 50 cm. vysokého kríža 6.— kor. S poštovou dobierkou k objednaní u vynálezca

Alexander Takács
Budapest, VII., Rákóczi-ut 24-26. sz.
Po celom svete platný patent. 28

Šijací stroj

Na pohodlné malé čiastočné splácanie predáva **FRANZ BAUMGARTEN** Budapest, VII., Rózsa-u. 27. Telefon József 33-72.

„TOKIO“

KYNOŽENIE OTLAKOV so zázračným úspechom dávka 60 halierov. Dorába **Anton Tömöry, Cegléd.** K dostaniu v každej lepšej lekárni **Istotné vyličenie.**

Hľadám učňa

na virštliarske a mäsarске remeslo. Obratní chlapci z poriadnej rodiny nech sa hlasia u **Leopolda Fulla** v Ružomberku. Liptovská stolica. 100

Výborné BICYKLE

celkom nové od 9 korún vyše, tiež všetky potrebné čiastky, ako: gummy, osky, pumpy, sedlá, šliapadlá, olejové a acetilénové lampy vo veľmi ľavných cenách na sklade má

Jozef Habán

Budapest, VII., Almássy-tér 14.
Veľký obrázkový cenník pošle zdarma.

Žalúdkové kvapky „Jágerská voda“

Nevyhnutne potrebný domáci prostriedok proti nasledujúcim neuhom: **Nachuť k jedeniu, žalúdkové krče, závrat.**

Upozorňujeme na pôvodnú svetlú fľašku, opatrenú s oloveným zátvorom s **granátovým jablkom.**

napínanie k dáveniu, zimnica, vetrové krče, rheuma, pakostnica a hlavybôf.

Malá fľaška 50 h., stredná fľaška K 1.50, veľká K 3.— 12 malých fľašiek K 5.— 12 stredných fľašiek K 15.— 12 veľkých fľašiek K 28.— 6 veľkých f. K 15.—

Ako 8 korunová menšiu zásielku nemožno odoslať.

K objednávaniu v lekární **Milosrdných** Eger (stet. Heves).

Ako 8 korunová menšiu zásielku nemožno odoslať.